HE 41/2023 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Suomen kirjastoseura kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa lausutaan kirjastopalveluista: "kirjastopalveluiden saavutettavuudesta huolehditaan hyödyntäen myös omatoimilainausta ja kirjastoautoja. Toteutetaan e-kirjojen lainauskorvaus sekä edistetään kansallisen e-Kirjaston perustamista."

Yleisten kirjastojen toimintaedellytyksiin eniten vaikuttava tekijä on valtion kunnille osoittamat avustukset. Näihin valtionosuuksiin (HE 41/2023, s. 450) esitetty 860 000 € säästö vaikeuttaa kirjastojen mahdollisuuksia suoriutua lakisääteisistä tehtävistään. Leikkaus puree eniten niihin kunnankirjastoihin, joilla on ennestään vaikeuksia selviytyä tehtävistään. Tämä on ristiriidassa hallituksen esityksen vaikuttavuustavoitteiden kanssa ja vaarantaa sivistyksellisten perusoikeuksien turvaamisen asuinpaikasta riippumatta. Valtion suorat avustukset hankkeisiin, kirjastoautojen uusimiseen ja omatoimikirjastojen rakentamiseen ovat tärkeitä, mutta eivät muuta kokonaiskuvaa.

Niin ikään samassa kohdassa esitetty (s.449-450) kulttuurilehtien tilaustuki kirjastoille (aiemmin Vähälevikkisen kirjallisuuden ostotuki ja kulttuurilehtien tilaustuki) on laskemassa 976 000 € -> 116 000 €. Jäljelle jäävä summa on niin pieni, että se vaikeuttaa oleellisesti kirjastojen kykyä pitää yllä eläväistä ja moniäänistä kokoelmaa ja siten kansalaisten vapaata tiedonsaantia.

Luvussa Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet (s. 445–446) esitetään, että vuonna 2024 kirjastojen kävijäluvut (fyysiset kävijät) säilyvät ennallaan vuoteen 2023 nähden. Kirjastojen verkkokäyntien osalta tavoitetta on laskettu vuoden 2023 58 miljoonasta vuonna 2024 43,4 miljoonaan. Oletamme lasketun vähenemisen johtuvan kuntien yhteisen e-kirjaston avautumisesta. E-kirjaston toiminta tulee kuitenkin olemaan pääosin kuntien rahoittamaa, joten se tulisi huomioida tilastoinnissa.

Budjettiesityksessä kirjastojen aukioloaikojen esitetään pysyvän ennallaan. Kuitenkin hallitusohjelmassa todetaan, että kirjastopalveluiden saavutettavuudesta huolehditaan myös omatoimikonseptilla. Suomen kirjastoseura huomauttaa, että omatoimikirjasto ei vähennä kirjaston työvoiman tarvetta, kuten aluehallintoviraston (https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69984229) selvitys osoittaa.

E-aineistojen lainauskorvaukseen ollaan osoittamassa yksi miljoona euroa (1 000 000 €) . Kiitämme tämän määrärahan saamista pysyvästi valtion budjettiin. Asiaan olennaisesti liittyvä, käsittelyssä oleva tekijänoikeuslain uudistus vaikuttaa kirjastojen toimintaedellytyksiin ja Suomen kirjastoseura pitää tärkeänä, että uudistus toteutuu.

Suomen kirjastoseura Runeberginkatu 15 A 6, 00100 Helsinki, puh. 044 522 2941

Helsingissä 19.10.2023

Juha Manninen

toiminnanjohtaja